

**Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΤΩΝ ΗΠΑ:
ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ;**

Νικολέττα Τσιτσανούδη – Μαλλίδη
Επίκουρη Καθηγήτρια Γλωσσολογίας
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
nitsi@cc.uoi.gr

Μαρίνα Χειλίτση
Υποψ. Διδάκτωρ Γλωσσολογίας
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
mcheilitsi@chs.harvard.edu

**O ENSINO DO GREGO MODERNO NAS UNIVERSIDADES DOS EUA:
A QUEM PERTENCE OS PROGRAMAS DE GREGO MODERNO?**

Resumo: Ao contrário dos Clássicos e do Grego Antigo, o interesse pela língua grega moderna e seu ensino, nas faculdades e universidades nos EUA, é muito mais recente e deriva principalmente do surgimento da literatura grega moderna no início do século XX. Kazantzakis, Cavafy, Palamas e, mais tarde, Seferis e Elytis desencadeiam, diacronicamente, o interesse dos investigadores nos E.U.A. e proporcionam uma ocasião muito boa para o estudo da língua grega moderna. Consequentemente, programas de Estudos do Grego Moderno foram desenvolvidos não estando necessariamente ligados aos Clássicos e a seu prestígio, a fim de atrair os estudantes. Eles focaram principalmente, e ainda fazem, na literatura e em outros tipos de artes, para além da linguagem e permeando tudo isso, na história atual, como pode ser notado nos respectivos currículos.

Este artigo tenta abordar as características do ensino do Grego Moderno nos EUA, uma vez que isso é influenciado em um nível organizacional e acadêmico, devido à natureza especial das universidades americanas (“faculdades versus universidades”, “públicas versus privadas”). Argumenta-se que, devido ao financiamento insuficiente e apesar da alta pesquisa, os Programas de Estudos Gregos Modernos não conseguiram se tornar departamentos independentes e, por meio dessa estrutura, melhorar. Eles geralmente pertencem a departamentos de Estudos Clássicos (como em Harvard e Georgetown), ou, menos freqüentemente, pertencem a departamentos de história (como em Rutgers), ou estudos de área (caso de Indiana University Bloomington), enfatizando principalmente o aspecto moderno do campo. Como afirmado, alguns programas gozam de maior independência (caso de Princeton), como eles cooperam com muitos departamentos, e, administrativamente, eles pertencem diretamente às Escolas e Faculdades de Humanidades em suas universidades.

Palavras-chave: Estudos de Grego Moderno; Língua Grega Moderna; Universidades nos EUA

**THE TEACHING OF MODERN GREEK IN THE UNIVERSITIES OF USA:
TO WHOM BELONGS THE MODERN GREEK PROGRAMS?**

Abstract: Contrary to the classics and ancient Greek, the interest in the Modern Greek language and its teaching in the colleges and universities in the U.S.A. is much more

recent and derives primarily from the rising of the modern Greek literature in the beginning of the 20th century. Kazantzakis, Cavafy, Palamas and later on, Seferis and Elytis diachronically trigger the interest of the researchers in the U.S.A. and provide a very good occasion for the study of the Modern Greek language. Consequently, programs of Modern Greek Studies were developed, and these programs were not necessarily linked to the Classics, and their prestige, in order to attract students. They mainly focused, and still do, on literature and other kinds of arts, beyond language, and through all these, on current history, as it can be noticed in the respective syllabi.

This paper attempts to touch upon the characteristics of the teaching of Modern Greek in the U.S.A., as this is influenced in an organizational and academic level due to the special nature of the American universities ('colleges vs. universities', 'public vs. private institutions'). It is argued that, due to insufficient funding and despite the high research, Modern Greek Studies Programs did not succeed in becoming independent departments, and through this structure, to upgrade. They usually belong to departments of the classics (Harvard, Georgetown), or, less frequently, they belong to departments of history (Rutgers), or area studies (Indiana University Bloomington), emphasizing mainly on the modern aspect of the field. As stated, some programs enjoy of higher independence (Princeton), as they cooperate with many departments, and administratively, they pertain directly to the Schools and Faculties of Humanities in their universities.

Keywords: Modern Greek Studies; Modern Greek language; Universities in USA

1. Η διάρθρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις Η.Π.Α. – Βασικά εισαγωγικά στοιχεία

Τα κολλέγια και τα πανεπιστήμια αποτελούν ακαδημαϊκά ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Η φοίτηση σε αυτά απολήγει στην απόκτηση πτυχίου (Bachelor), για το οποίο απαιτείται η συμπλήρωση ορισμένου αριθμού διδακτικών μονάδων, συνήθως έπειτα από τέσσερα χρόνια παρακολούθησης μαθημάτων. Σπεύδουμε να διευκρινίσουμε ότι στο πλαίσιο της συγκεκριμένης εργασίας, κρίνεται σκόπιμο η διαπραγμάτευση του παρόντος θέματος να μην δεσμευτεί από τη διάκριση μεταξύ κολλεγίων και πανεπιστημίων¹, δεδομένου ότι το προς έρευνα αντικείμενο είναι οι προπτυχιακές σπουδές της νέας ελληνικής γλώσσας, αδιακρίτως του εάν τα συγκεκριμένα προγράμματα αναπτύσσονται εντός των κολλεγίων ή των πανεπιστημίων.² Κατόπιν αυτού και για λόγους οικονομίας, στη συνέχεια της εργασίας θα χρησιμοποιείται ο όρος «πανεπιστήμιο» για να καλύψει όλες τις περιπτώσεις τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Άλλωστε, σε κάθε περίπτωση και με στόχο τη συμπλήρωση του απαραίτητου αριθμού διδακτικών μονάδων για την απόκτηση πτυχίου, οι προπτυχιακοί φοιτητές στις Η.Π.Α. καλούνται να επιλέξουν κυρίως μαθήματα κατεύθυνσης, τα οποία προέρχονται από συγκεκριμένο επιστημονικό πεδίο. Το σύνολο αυτών των μαθημάτων του ίδιου επιστημονικού πεδίου ονομάζεται *major*, *concentration* ή *field of study* (Hodara et al, 2017: 341) και διαμορφώνει την ειδίκευση που αποκτά ο φοιτητής με την αποφοίτησή

1 Διευκρινίζεται ωστόσο, ότι τα κολλέγια είναι φορείς μετά - δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπου μπορεί κανείς να συνεχίσει τις σπουδές του. Πληρώντας συγκεκριμένες προϋποθέσεις, οι οποίες τίθενται από την κάθε πολιτεία των Η.Π.Α. ξεχωριστά, ένα κολλέγιο μπορεί να αναβαθμίζεται σε πανεπιστήμιο (Stevens and Kirist, 2015). Η συγκεκριμένη εξέλιξη παρέχει στο εκπαιδευτικό ίδρυμα τη δυνατότητα ανάπτυξης μεταπτυχιακών προγραμμάτων, καθώς και προγραμμάτων επιστημονικής έρευνας, ευρύτερης αυτής που θα μπορούσε ενδεχομένως να αναπτυχθεί στους κόλπους ενός κολλεγίου.

2 Μία επιμέρους διάκριση θα μπορούσε να γίνει στο πλαίσιο μίας επόμενης, ειδικότερης έρευνας.

του. Παράλληλα, για την ολοκλήρωση των σπουδών τους, οι φοιτητές επιλέγουν μικρότερο αριθμό μαθημάτων γενικής παιδείας, τα οποία προέρχονται από διαφορετικά πεδία σε σχέση με αυτό της βασικής τους κατεύθυνσης και στοχεύουν στην ολιστική μόρφωσή τους, προκειμένου να ενταχθούν καλύτερα στην κοινωνία (Adler-Kassner, 2014: 438).

Ένα άλλο καίριο χαρακτηριστικό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις Η.Π.Α. είναι ότι η φοίτηση στα ακαδημαϊκά ιδρύματα γίνεται με την καταβολή διδάκτρων από τους φοιτητές, είτε πρόκειται για ιδιωτικούς, είτε πρόκειται για δημόσιους φορείς. Τα πανεπιστήμια λειτουργούν αυθύπαρκτα και στοχεύουν συστηματικά στην εξασφάλιση διαρκούς χρηματοδότησης, από διάφορες πηγές, όπως είναι τα δίδακτρα, οι δωρεές, οι επενδύσεις, τυχόν κρατικές χρηματοδοτήσεις για τα δημόσια ιδρύματα κ.ά. Οι χρηματοδοτήσεις διοχετεύονται στη συνέχεια στα τμήματα, τα ερευνητικά κέντρα, τις υπηρεσίες και διάφορα γραφεία του πανεπιστημίου.³

Συμπερασματικά, ο παράγοντας της χρηματοδότησης των πανεπιστημίων και των επιμέρους τμημάτων και προγραμμάτων, διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο καθώς από αυτόν εξαρτάται καταρχήν η ίδια η ύπαρξη και η επιβίωση τους.

2. Η διδασκαλία της νέας ελληνικής στις Η.Π.Α.

Σε αντίθεση με τις κλασικές σπουδές (διδασκαλία αρχαίων ελληνικών και λατινικών) που αποτελούν ένα ιδιαιτέρως προσφιλές αντικείμενο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση των Η.Π.Α.⁴, η διδασκαλία της νέας ελληνικής γλώσσας είναι πιο πρόσφατη. Πηγάζει κυρίως από την άνθηση της νεοελληνικής λογοτεχνίας, όπως αυτή σημειώθηκε στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Συγγραφείς και ποιητές όπως ο Καζαντζάκης, ο Καβάφης, ο Παλαμάς και αργότερα ο Σεφέρης και ο Ελύτης κεντρίζουν το ενδιαφέρον των ερευνητών στις Η.Π.Α. και δίνουν μια πολύ καλή αφορμή για τη μελέτη των νέων ελληνικών, καθώς όλοι θέλουν να μελετήσουν και να γνωρίσουν καλύτερα την πρωτότυπη γλώσσα γραφής αυτών των σπουδαίων λογοτεχνών (Jusdanis, 1997: 170).

2.1. Η περίπτωση του Modern Greek Studies Association (MGSA)

Στα τέλη της δεκαετίας του '70, τα προγράμματα νέων ελληνικών που είχαν δημιουργηθεί, οργανώθηκαν στους κόλπους ενός συλλόγου, του Modern Greek Studies Association (MGSA). Ο MGSA ιδρύθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής το 1968 από ομάδα ερευνητών, Ελλήνων και Αμερικανών. Στόχοι του MGSA ήταν εξ αρχής, και παραμένουν ακόμα, η προβολή της νεοελληνικής παράδοσης και του σύγχρονου ελληνικού πολιτισμού, η προώθηση των νέων ελληνικών Σπουδών στις

3 Τα επιμέρους τμήματα του πανεπιστημίου διαχειρίζονται πλέον μόνο τους τη χρηματοδότηση που λαμβάνουν από την κεντρική διοίκηση του πανεπιστημίου, ενώ συνήθως είναι σε θέση να λαμβάνουν απ' ευθείας δωρεές από εξωτερικούς φορείς.

4 Η κλασική παιδεία έχει ευρωπαϊκές καταβολές, καθώς ήταν από τα πρώτα αντικείμενα που εδραιώθηκαν στα αμερικανικά πανεπιστήμια, ήδη από τα τέλη του 17^{ου} αιώνα, έτσι όπως μετέφεραν οι Ευρωπαίοι τις κλασικές σπουδές στον Νέο Κόσμο. Τα μεγάλα πανεπιστήμια στις Η.Π.Α. επιλέγουν να χρηματοδοτούν τμήματα κλασικών σπουδών, ώστε να υπάρχει το αντικείμενο αυτό στο πρόγραμμα σπουδών τους. Μάλιστα, η χρηματοδότηση μπορεί να προέρχεται απ' ευθείας και αποκλειστικά από το πανεπιστήμιο, ακόμα κι αν δεν υποστηρίζεται από εξωτερικούς φορείς, από δωρεές τρίτων, κτλ.

Η.Π.Α. και τον Καναδά, και η ανάπτυξη του διαλόγου σε ζητήματα ιστορικά και σύγχρονα, σχετικά πάντοτε με την Ελλάδα.⁵

Σημαντικό στοιχείο της δράσης του MGSA, η οποία αντικατοπτρίζει και τα ίδια τα προγράμματα των νέων ελληνικών στις Η.Π.Α., είναι η διεπιστημονικότητα. Συγκεκριμένα, τα μέλη του συλλόγου έχουν διευρύνει το γνωστικό αντικείμενο της διδασκαλίας της νέας ελληνικής γλώσσας, και προς άλλες συγγενείς κατευθύνσεις και πεδία, όπως είναι η λογοτεχνία, οι τέχνες, η ιστορία, ο πολιτισμός, η πολιτική, η οικονομία και η κοινωνία στη σύγχρονη Ελλάδα, την Κύπρο και την ελληνική διασπορά. Έτσι, η διδασκαλία των νέων ελληνικών ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας για τους φοιτητές των πανεπιστημίων στις Η.Π.Α. ξεπερνά τα όρια της διδασκαλίας γραμματικής, συντακτικού και λεξιλογίου, και επεκτείνεται στη διδασκαλία του πολιτισμού και της ιστορίας της γλώσσας και των τόπων όπου αυτή μιλιέται.

Ο MGSA αριθμεί πλέον περισσότερα από 300 μέλη, τα οποία φέρουν κυρίως την ιδιότητα του καθηγητή, του φοιτητή ή του ερευνητή, από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, τον Καναδά, την Ελλάδα και αλλού. Παράλληλα, η έρευνα του MGSA χρονικά συγκεντρώνεται κυρίως στη σύγχρονη Ελλάδα και τη μετά – επαναστατική περίοδο. Προς εξυπηρέτηση, ωστόσο, των ερευνητικών σκοπών, επεκτείνεται και στη Οθωμανική και τη Βυζαντινή περίοδο, ακόμα και τους Ελληνιστικούς και Κλασικούς χρόνους. Απώτερος στόχος είναι, μεταξύ άλλων, η κατάδειξη των δυναμικών επιρροών στην ελληνική γλώσσα και τον πολιτισμό από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα (Keeley, 1968: 7).

Ο MGSA δραστηριοποιείται ποικιλοτρόπως, οργανώνοντας και συμμετέχοντας σε όλο και περισσότερες εκδηλώσεις και πρωτοβουλίες, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, με στόχο να συναντιούνται τακτικά οι διδάσκοντες της νέας ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας στα πανεπιστήμια των Η.Π.Α. Κυριότερη δράση του MGSA είναι το συμπόσιο που οργανώνεται ανά διετία, όπου παρουσιάζεται η έρευνα των μελών του συλλόγου, σχετικά με τη διδασκαλία της νέας ελληνικής Γλώσσας (Tzionas, 2006: 114). Επιπλέον, το MGSA εκδίδει το επιστημονικό περιοδικό, *Journal of Modern Greek Studies*⁶, με την υποστήριξη του The Johns Hopkins University Press. Διατηρεί δίκτυο επικοινωνίας με όλα τα μέλη του, μέσω καθημερινής διανομής δελτίου ανακοινώσεων προς όλους. Αυτό το κέντρο πληροφόρησης είναι κρίσιμο για τους ερευνητές, καθώς επιτρέπει την ανταλλαγή ειδήσεων και απόψεων, προκειμένου να εξελιχθεί και να βελτιωθεί περαιτέρω η διδασκαλία των νέων ελληνικών στις Η.Π.Α. ως ξένης γλώσσας στους προπτυχιακούς, κυρίως, φοιτητές. Κατ' αυτόν τον τρόπο διατηρείται ενεργή η επικοινωνία και με τους ερευνητές που δραστηριοποιούνται στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας στην Ελλάδα, ώστε τα προγράμματα νέων ελληνικών στις Η.Π.Α. να μην απομονώνονται από τις εξελίξεις και να παρακολουθούν κάθε νεότερη εξέλιξη, παρέχοντας την αντίστοιχη ανατροφοδότηση.

Η ιστοσελίδα του Modern Greek Studies Association διαθέτει λίστα με όλα τα προγράμματα που νέων ελληνικών στις Η.Π.Α. και τον Καναδά, των οποίων οι διδάσκοντες είναι μέλη του συλλόγου. Σύμφωνα με τη σχετική ιστοσελίδα, τον Απρίλιο 2018 ήταν καταγεγραμμένα στη λίστα του MGSA πενήντα προγράμματα νέων ελληνικών στις Η.Π.Α. και επτά στον Καναδά.

5 Βλ. και <http://www.mgsa.org/Initiatives/list.html>

6 Βλ. και <http://www.mgsa.org/Initiatives/journal.html>

Εστιάζοντας στα προγράμματα νέων ελληνικών στις Η.Π.Α., από τα πενήντα προγράμματα, πέντε έχουν την έδρα τους στην πολιτεία της Μασαχουσέτης, και ισάριθμα στην Καλιφόρνια και τη Νέα Υόρκη. Ακολουθώντας, τρία πανεπιστήμια προσφέρουν προγράμματα νέων ελληνικών στο Ιλινόι, τρία στο Νιου Τζέρσεϊ και τρία στην Πενσυλβάνια. Ο αριθμός μειώνεται περαιτέρω στην πολιτεία της Αλαμπάμα, όπου μόλις ένα πανεπιστήμιο προσφέρει πρόγραμμα νέων ελληνικών στους προπτυχιακούς φοιτητές του.

Ένα πρωτόλειο συμπέρασμα που συνάγεται είναι ότι ο αριθμός των προγραμμάτων νέων ελληνικών σε κάθε πολιτεία πιθανόν αντανακλά και ταυτόχρονα εξαρτάται από την παρουσία ομογενών και κοινότητας Ελλήνων στην κάθε περιοχή.

2.2. Οι μεμονωμένες δράσεις

Επιπλέον, εκδηλώνονται δράσεις και πρωτοβουλίες διδακτικού περιεχομένου, οι οποίες σχετίζονται με τα νέα ελληνικά και τη διδασκαλία της γλώσσας, εκτός του Modern Greek Studies Association. Τέτοιες περιπτώσεις κυρίως αφορούν μεμονωμένες δράσεις, όπως για παράδειγμα ένα ολιγοήμερο ταξίδι προπτυχιακών φοιτητών στην Ελλάδα το καλοκαίρι (κι όχι κατά τη διάρκεια των μαθημάτων) με τη συνοδεία του καθηγητή τους, το οποίο συντονίζεται από κάποιο ακαδημαϊκό τμήμα ιστορίας ή κλασικών σπουδών. Προτεραιότητα μιας τέτοιας δράσης δεν είναι η διδασκαλία της νέας ελληνικής. Ωστόσο, κατά περίπτωση προσφέρονται ορισμένα ταχύρρυθμα σεμινάρια γλώσσας, ενώ σε κάθε περίπτωση οι φοιτητές έρχονται σε επαφή και γνωριμία με τη σύγχρονη Ελλάδα και την ελληνική γλώσσα, με την άφιξή τους στην ελληνική επικράτεια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα προσφέρεται από το University of Arkansas, το Τμήμα Κλασικών Σπουδών του οποίου οργανώνει για τους φοιτητές του συχνές επισκέψεις στην Ελλάδα, δίχως ωστόσο να προσφέρει τη διδασκαλία των νέων ελληνικών στο τακτικό πρόγραμμα σπουδών του.⁷

3. Οι φορείς ένταξης στα προγράμματα νέων ελληνικών

3.1. Οι παράμετροι που επηρεάζουν τα προγράμματα

Για να απαντηθεί η ερώτηση σχετικά με το πού ανήκουν τα προγράμματα νέων ελληνικών στα πανεπιστήμια των Η.Π.Α. θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, τα οποία επηρεάζουν τη διάρθρωση των τμημάτων και των προγραμμάτων που προσφέρουν τα πανεπιστήμια. Όπως προαναφέρθηκε⁸, ο ιδιαίτερος χαρακτήρας των αμερικανικών πανεπιστημίων επηρεάζει άμεσα σε οργανωτικό επίπεδο τα προγράμματα νέων ελληνικών. Επιπλέον, το μέγεθος ενός ακαδημαϊκού ιδρύματος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, καθώς ένα μεγαλύτερο πανεπιστήμιο βρίσκεται ενδεχομένως σε θέση να διατηρήσει ευχερέστερα ένα πρόγραμμα νέων ελληνικών, σε αντίθεση με ένα μικρότερο πανεπιστήμιο, το οποίο δίδει κατά κανόνα προτεραιότητα σε περισσότερο προβλέψιμα, δηλαδή δημοφιλή, αντικείμενα σπουδών, και δεν διαθέτει την ευχέρεια της χρηματοδότησης ενός προγράμματος νέων ελληνικών.

⁷ Στην ιστοσελίδα του τμήματος περιγράφονται αναλυτικά οι παροχές ενός τέτοιου ταξιδιού στην Ελλάδα: https://hogsabroad.uark.edu/index.cfm?FuseAction=programs.ViewProgram&Program_ID=10029

⁸ Βλ. ενότητα 1.

Παρά το υψηλό ερευνητικό ενδιαφέρον που εκδηλώνεται για το αντικείμενο των νέων ελληνικών, αλλά και το ενδιαφέρον των φοιτητών για εκμάθηση της γλώσσας, δεν είναι σπάνιο το φαινόμενο η ελλιπής χρηματοδότηση να επηρεάζει την εξέλιξη των προγραμμάτων (Anagnostou, 2015: 6). Αυτός ο παράγοντας επηρεάζει περαιτέρω την επικρατούσα κατάσταση, καθώς τα προγράμματα νέων ελληνικών, με αυτά τα δεδομένα, δύσκολα μπορούν να αναβαθμιστούν σε ανεξάρτητα τμήματα, η φοίτηση στα οποία θα καταλήγει σε απόκτηση πτυχίου νέων ελληνικών (Bachelor in Modern Greek).⁹

Ένα άλλο σημαντικό κριτήριο ένταξης των προγραμμάτων νέων ελληνικών είναι η διοικητική διάρθρωση των πανεπιστημίων και των αντίστοιχων τμημάτων και προγραμμάτων ανθρωπιστικών σπουδών. Λαμβάνοντας υπόψη αυτόν τον παράγοντα, παρατηρείται πως τα περισσότερα προγράμματα νέων ελληνικών ανήκουν σε τμήματα κλασικών σπουδών ή τμήματα ιστορίας. Λιγότερο συχνά, τα προγράμματα νέων ελληνικών ανήκουν σε τμήματα περιοχικών σπουδών (*area studies*) ή τμήματα γλωσσών, γεγονός που καταδεικνύει την έμφαση που αποδίδεται στον σύγχρονο χαρακτήρα του αντικειμένου.¹⁰ Ενδεικτική είναι η περίπτωση του Indiana University Bloomington, όπου το πρόγραμμα νέων ελληνικών ανήκει στο Ινστιτούτο Ευρωπαϊκών Σπουδών. Στην περιγραφή του προγράμματος γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στη σύγχρονη Ελλάδα, αλλά και στη σύνδεση της εκμάθησης νέων ελληνικών με την αγορά εργασίας και τις επαγγελματικές προοπτικές και ευκαιρίες που έχουν οι φοιτητές, οι οποίοι μιλούν νέα ελληνικά.

Τέλος, ορισμένα προγράμματα νέων ελληνικών χαίρουν μεγαλύτερης αυτονομίας, καθώς συνεργάζονται με πολλά τμήματα, και διοικητικά υπάγονται απ' ευθείας στις σχολές ανθρωπιστικών σπουδών των πανεπιστημίων τους. Η μεγαλύτερη αυτονομία έγκειται κυρίως στη χρηματοδότηση, αλλά και τη δυνατότητα ανάπτυξης των προσφερόμενων μαθημάτων.

3.2. Μία πρώτη ονομαστική καταγραφή και ενδεικτικά παραδείγματα Πανεπιστημίων

Για καθεμιά από τις περιπτώσεις αυτές, μπορούν να αναφερθούν συγκεκριμένα παραδείγματα.¹¹ Έτσι, σε τμήματα κλασικών σπουδών ανήκουν τα προγράμματα νέων ελληνικών στα πανεπιστήμια Harvard, Dartmouth, Ohio State, Maryland και Georgetown. Ιδιαίτερη αναφορά αξίζει να γίνει στο πρόγραμμα νέων ελληνικών του Boston University, το οποίο επίσης ανήκει στο τμήμα κλασικών σπουδών του πανεπιστημίου. Η αυξανόμενη δημοφιλία του προγράμματος εκεί αποτυπώνεται και στη δράση «Boston University Philhellenes Project», όπου οι φοιτητές που παρακολουθούν μαθήματα νέων ελληνικών συμμετέχουν σε εκδηλώσεις σχετικές με τα νέα ελληνικά και την Ελλάδα, με αντικείμενο την ιστορία, τα ήθη, τις παραδόσεις και άλλα, πέραν της γλώσσας.¹²

⁹ Όπως αυτή περιγράφεται στην ενότητα 1.

¹⁰ Βλ. και <https://euro.indiana.edu/academics/modern-greek/why-study-greek.html>.

¹¹ Τα παραδείγματα που αναφέρονται σε αυτή την ενότητα καταγράφονται έπειτα από προσωπική έρευνα των συγγραφέων.

¹² <https://www.bu.edu/classics/get-involved/buph/>

Αντίστοιχο παράδειγμα προγράμματος νέων ελληνικών το οποίο διοικητικά ανήκει σε τμήμα ιστορίας εντοπίζεται στο California State University, Sacramento. Όπως αναφέρεται στην ιστοσελίδα του προγράμματος:

“The Hellenic Studies minor emphasizes coursework and independent study in the areas of Greek language, Greek History, Greek politics, and Greek arts and literature. The Hellenic Studies curriculum includes lower and upper division classes offered by the departments of Foreign Languages, History, Humanities and Religious Studies, Philosophy, Government and Art”.¹³

Το πρόγραμμα νέων ελληνικών προσφέρει στους φοιτητές μαθήματα από διάφορα τμήματα του πανεπιστημίου, όπως, μεταξύ άλλων, τα τμήματα ξένων γλωσσών, ιστορίας και φιλοσοφίας. Την εμπειρία των φοιτητών και των ερευνητών στο αντικείμενο των νέων ελληνικών ενισχύει και η αξιολογη συλλογή της βιβλιοθήκης του πανεπιστημίου (Tsakopoulos Hellenic Collection), η οποία διαθέτει τεκμήρια σχετικά με τη βυζαντινή περίοδο και τη σύγχρονη Ελλάδα (Paganelis, 2008: 22).

Διαφορετική είναι η περίπτωση του Indiana University Bloomington, όπου το πρόγραμμα νέων ελληνικών ανήκει στο τμήμα περιοχικών σπουδών (Department of Area Studies), και συγκεκριμένα στο Ινστιτούτο Ευρωπαϊκών Σπουδών. Αυτό το χαρακτηριστικό θέτει το ευρύτερο πλαίσιο στο οποίο αναπτύσσεται το πρόγραμμα νέων ελληνικών, με μια συγκριτική, χωρική προσέγγιση του αντικειμένου σε σχέση με άλλους πολιτισμούς της περιοχής, όπως αποτυπώνεται και στην ιστοσελίδα του τμήματος, όπου υπάρχει ενότητα «Our Region», ενώ προσφέρονται μαθήματα και για άλλες γλώσσες της Ευρώπης.¹⁴ Επιπλέον, στα τμήματα περιοχικών σπουδών δίνεται ιδιαίτερη έμφαση και στη σύγχρονη πολιτική και οικονομία των υπό εξέταση περιοχών, κάτι που επίσης μπορεί να επηρεάσει και να διαμορφώσει τα προγράμματα γλώσσας. Τέλος, για την περίπτωση των προγραμμάτων νέων ελληνικών τα οποία ανήκουν σε τμήματα γλωσσών, αξίζει να γίνει αναφορά στα πανεπιστήμια της South Florida και της South Alabama. Συγκεκριμένα, στο University of South Florida, το πρόγραμμα νέων ελληνικών ανήκει στο τμήματα γλωσσών του κόσμου (Department of World Languages). Σε αυτό το τμήμα προσφέρονται συνολικά δεκατρείς γλώσσες. Τα νέα ελληνικά προσφέρονται ‘by demand’¹⁵, εφόσον υπάρχει δηλαδή ζήτηση και ενδιαφέρον από την πλευρά των φοιτητών. Έτσι, ενδέχεται ένα εξάμηνο να μην προσφερθεί η γλώσσα, αν δεν υπάρχει ο απαιτούμενος αριθμός φοιτητών. Το ίδιο ισχύει και για τα αρχαία ελληνικά σε αυτό το πανεπιστήμιο.¹⁶

Στην περίπτωση του University of South Alabama, το πρόγραμμα νέων ελληνικών ανήκει στο τμήμα σύγχρονων και κλασικών γλωσσών και λογοτεχνίας. Εκεί, τα νέα ελληνικά χαρακτηρίζονται ως ‘*lesser taught language*’, δηλαδή κατατάσσονται ανάμεσα στις «λιγότερο ομιλούμενες γλώσσες». Σε αυτό το πανεπιστήμιο, το πλαίσιο είναι ίδιο και για τις γλώσσες των Αραβικών, των Κινεζικών, των Ιαπωνικών, των Κορεατικών, των Χίντι, των Ιταλικών και των Πορτογαλικών, αλλά και της αμερικανικής νοηματικής γλώσσας. Παρατηρείται, επίσης, πως στο University of South Alabama, δεν υπάρχει τμήμα κλασικών σπουδών, στο οποίο, όπως αναφέρθηκε¹⁷ συνήθως ανήκουν τα προγράμματα νέων ελληνικών.

13 <http://hellenicstudiescsus.com/>

14 <https://euro.indiana.edu/index.html>

15 <http://languages.usf.edu/lc/>

16 <http://languages.usf.edu/lc/>

17 Βλ. 3.1.

Μία ειδική αναφορά κρίνεται σκόπιμη και στα αυτόνομα προγράμματα νέων ελληνικών, τα οποία συνεργάζονται με πολλά τμήματα και διοικητικά έχουν υιοθετήσει τη δομή ερευνητικών κέντρων. Μερικά από τα πιο γνωστά προγράμματα νέων ελληνικών στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής έχουν αυτή τη δομή. Ενδεικτικά αναφέρεται το πρόγραμμα νέων ελληνικών στο Princeton University, όπου τα μαθήματα γλώσσας προσφέρονται από το The Seeger Center for Hellenic Studies at Princeton. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα υποστηρίζεται από τη χρηματοδότηση του Stanley J. Seeger Hellenic Fund. Έχοντας ανεξάρτητη χρηματοδότηση, εξασφαλίζει τη δυνατότητα να διατηρεί και διοικητική αυτονομία, ως ερευνητικό κέντρο.

Αντίστοιχη είναι η περίπτωση και του Loyola Marymount University στην Καλιφόρνια, όπου τα νέα ελληνικά προσφέρονται από το The Basil P. Caloyeras Center for Modern Greek Studies. Στο ίδιο πλαίσιο είναι και το Center for Byzantine and Modern Greek Studies στο πανεπιστήμιο Queens College της Νέας Υόρκης, όπου προσφέρεται κοινό πτυχίο για τις βυζαντινές και τις νεοελληνικές σπουδές.

Τέλος, και το πανεπιστήμιο Brown προσφέρει τα μαθήματα νέων ελληνικών, ως ανεξάρτητο πρόγραμμα, το οποίο χρηματοδοτείται απ' ευθείας από το Goltsos Fund. Η συγκεκριμένη πηγή χρηματοδότησης επαρκεί για την κάλυψη, μεταξύ άλλων, και της θέσης επισκέπτη καθηγητή στο πανεπιστήμιο, στο αντικείμενο των νέων ελληνικών.¹⁸

Από την παρατήρηση των παραπάνω προγραμμάτων νέων ελληνικών σε αμερικανικά πανεπιστήμια, εξάγεται το αρχικό συμπέρασμα ότι αυτά έχουν αδρομερώς ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά, κοινά γνωρίσματα και προσανατολισμό, ακόμη και αν εντάσσονται διοικητικά σε διαφορετικά τμήματα και ακολουθούν διαφορετικές δομές. Αυτά τα στοιχεία αξίζει να ερευνηθούν περαιτέρω, με απώτερο στόχο την ενίσχυση και υποστήριξη των συγκεκριμένων προγραμμάτων.

4. Μια ερευνητική προσέγγιση σε εξέλιξη στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η καταγραφή των προγραμμάτων διδασκαλίας και διάδοσης ελληνικών στα πανεπιστήμια του εξωτερικού και συγκεκριμένα στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής απασχολεί έρευνα η οποία διεξάγεται αυτό το διάστημα στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.¹⁹ Σε ένα πρώτο επίπεδο, ερευνάται ο τρόπος διδασκαλίας της γλώσσας και οι πιθανές αλλαγές που υφίσταται με τη χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας, όπως είναι η πρόσβαση στο διαδίκτυο ή σε άλλο αναβαθμισμένο οπτικοακουστικό υλικό.²⁰ Η έρευνα, η οποία εστιάζει και στην αλληλεπίδραση των συγκεκριμένων προγραμμάτων σπουδών με τα ελληνικά πανεπιστημιακά τμήματα που ασχολούνται με την ελληνική γλώσσα, στοχεύει στη διερεύνηση και απάντηση συγκεκριμένων ερωτημάτων, όπως:

18 Βλ. και <https://www.brown.edu/academics/modern-greek/>

19 Στο πλαίσιο διδακτορικής διατριβής στους κόλπους του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών της Σχολής Επιστημών Αγωγής.

20 Για μεγάλο διάστημα επικρατούσε η αντίληψη πως η ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων αποτελούσε τον πυρήνα της γλωσσικής εκπαίδευσης (The American Council on the Teaching of Foreign Languages, 2014: 3). Πλέον, η διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας επηρεάζεται από τη χρήση των σύγχρονων μέσων, της τεχνολογίας και του διαδικτύου, μέσα τα οποία ελαχιστοποιούν τις αποστάσεις και δίνουν τη δυνατότητα για διδασκαλία και διάδοση του πολιτισμού, πέρα από τους αυστηρούς κανόνες της γραμματικής και του συντακτικού.

- I. Ποια προγράμματα διδασκαλίας και διάδοσης ελληνικής γλώσσας προσφέρονται σήμερα στα πανεπιστήμια στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής;
- II. Ποια είναι κίνητρα τα οποία ωθούν τους αμερικανούς φοιτητές στην επιλογή της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας, ιδιαίτερα μάλιστα όταν δεν έχουν άμεση σχέση, όπως λ.χ. η οικογενειακή, με την Ελλάδα;
- III. Πώς έχει διαμορφωθεί το τοπίο στη διδασκαλία και τη διάδοση της ελληνικής γλώσσας τα τελευταία χρόνια, με τη χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας;
- IV. Υπάρχει στήριξη ή/και συνεργασία, ή άλλου είδους επικοινωνία της ελληνικής πολιτείας με τα προγράμματα αυτά; Δίνονται συγκεκριμένες κατευθύνσεις; Αν ναι, αυτές ακολουθούνται;
- V. Συνδέουν οι διδάσκοντες την ελληνική γλώσσα με τον ελληνικό πολιτισμό; Αν ναι, με ποιους τρόπους και πρακτικές;
- VI. Ποιες εξωσχολικές δραστηριότητες επιλέγουν οι διδάσκοντες προς ενίσχυση της διδασκαλίας της γλώσσας και της διάδοσης του πολιτισμού, εντός ή και εκτός campus και Η.Π.Α.; Επισκέπτονται οι αμερικανοί φοιτητές, οι οποίοι παρακολουθούν αυτά τα προγράμματα και με αφορμή αυτά, την Ελλάδα στο πλαίσιο των μαθημάτων ελληνικής γλώσσας, και πόσο εκπαιδευτικό είναι το περιεχόμενο τέτοιων επισκέψεων;
- VII. Υπάρχει επικοινωνία και συνεργασία των αμερικανικών πανεπιστημίων που διαθέτουν προγράμματα διδασκαλίας ελληνικής γλώσσας με αντίστοιχα ελληνικά ιδρύματα; Εάν ναι, ποιος είναι ο βαθμός της συστηματικότητας της επικοινωνίας (συνδιοργάνωση συνεδρίων, ανταλλαγές φοιτητών και διδασκόντων, κ.ά.)
- VIII. Ποια είναι τελικά τα στοιχεία που πρέπει να διαθέτει ένα πρόγραμμα διδασκαλίας και διάδοσης ελληνικής γλώσσας σε αμερικανικό πανεπιστήμιο για να είναι ελκυστικό και αποδοτικό για τους φοιτητές;

Η συγκεκριμένη έρευνα στηρίζεται κατά βάση στα δεδομένα της ευρύτερης περιοχής της Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας και της Κοινωνιογλωσσολογίας. Το ερευνητικό της μέρος περιλαμβάνει:

- i. Καταγραφή, συνοπτική παρουσίαση και ομαδοποίηση των προγραμμάτων διδασκαλίας και διάδοσης ελληνικών.²¹
- ii. Επιλογή συγκεκριμένων προγραμμάτων με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και ανάλυσή τους.²²
- iii. Ανάπτυξη ερευνητικών εργαλείων που θα απευθύνονται στους εμπλεκόμενους στα προγράμματα.²³

21 Όπως αυτά επίσημα αναγνωρίζονται από τον Σύλλογο Νέων Ελληνικών Σπουδών στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής ("Modern Greek Studies Association", βλ. και <http://www.mgsa.org>)

22 Με τον όρο «ιδιαίτερα χαρακτηριστικά» εννοούμε, μεταξύ άλλων, τη διάρκεια και την παλαιότητα των προγραμμάτων, τον αριθμό των συμμετεχόντων, την ποικιλία των δραστηριοτήτων που οργανώνουν οι διδάσκοντες κ.ά.

23 Τα ερευνητικά εργαλεία περιλαμβάνουν ερωτηματολόγιο κλειστών και ανοιχτών ερωτήσεων καθώς και συνεντεύξεις. Το ερωτηματολόγιο απευθύνεται στους διδάσκοντες και τους διδασκόμενους των προγραμμάτων για διαπίστωση ορισμένων ατομικών στοιχείων που κρίνονται απαραίτητα για την έρευνα, όπως φύλο, τάξη, εθνικότητα, μορφωτικό επίπεδο γονέων, πρόσβαση σε διαδίκτυο κλπ. Επίσης, περιλαμβάνει ερωτήσεις προς διεξαγωγή ποιοτικών συμπερασμάτων, οι οποίες αναφέρονται στα κίνητρα των φοιτητών για να ασχοληθούν με τα ελληνικά και τις προσωπικές τους εντυπώσεις για την επάρκεια των προγραμμάτων. Στο πλαίσιο της έρευνας συγκεντρώνονται συνεντεύξεις με διδάσκοντες και διδασκόμενους, έπειτα από επιλογή, ώστε να παρουσιάζονται πληρέστερα τα προγράμματα και να διαπιστώνονται οι στάσεις των έμφυχων συντελεστών απέναντι σε αυτά.

- iv. Περιγραφή, ποσοτική και ποιοτική ανάλυση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν μετά τη διεξαγωγή της έρευνας για τα άτομα των συγκεκριμένων ομάδων που έλαβαν μέρος σε αυτήν.
- v. Διατύπωση προτάσεων για δημιουργική εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων με στόχο την αποδοτικότερη οργάνωση των προγραμμάτων διδασκαλίας και διάδοσης της ελληνικής γλώσσας στα αμερικανικά πανεπιστήμια, σε συνεργασία με τα ελληνικά ιδρύματα.
- vi. Διερεύνηση των ελάχιστων απαιτούμενων προϋποθέσεων που διαμορφώνουν ένα λειτουργικό πρόγραμμα διδασκαλίας και διάδοσης ελληνικών στις Η.Π.Α.²⁴
- vii. Τέλος, προγραμματίζεται η διανομή σχετικού ερωτηματολογίου στους φορείς που σχετίζονται με το αντικείμενο και εδρεύουν στην Ελλάδα, με στόχο τη διαπίστωση των εφαρμοζόμενων πολιτικών και τη διερεύνηση της συστηματικότητας των προθέσεων για ανάπτυξη περαιτέρω συνεργασιών με τα αμερικανικά ιδρύματα.

5. Η διερεύνηση των μεθόδων και των στρατηγικών μάθησης – Μία πρόταση

Ένας άλλος τομέας με εξαιρετικό ενδιαφέρον αφορά στη διασύνδεση των προγραμμάτων διδασκαλίας των νέων ελληνικών με το ελληνικό πανεπιστημιακό status και τα ισχύοντα δεδομένα εντός της ελληνικής επικράτειας. Το βασικό ερώτημα που τίθεται είναι εάν τα διδασκόμενα νέα ελληνικά στις Η.Π.Α. επηρεάζουν ή και επηρεάζονται από τους οδηγούς σπουδών των τμημάτων φιλολογίας και παιδαγωγικών τμημάτων στα ελληνικά Α.Ε.Ι.

Πέραν όμως της περιγραφής και ανάλυσης των παραπάνω χαρακτηριστικών ως προς τη διάρθρωση των προγραμμάτων που αναπόφευκτα επηρεάζουν το περιεχόμενο της διδασκαλίας των νέων ελληνικών στις Η.Π.Α, ενδιαφέρον παρουσιάζει η διερεύνηση επιμέρους στοιχείων, όπως:

A. Οι μέθοδοι, οι προσεγγίσεις και οι στρατηγικές μάθησης (Μήτσης, 2015: 452) που χρησιμοποιούνται στη διδασκαλία της ελληνικής, δηλαδή εάν είναι γραμματικοκεντρικές (*grammar – translation methods*), άμεσες (*direct methods*), μέσα από καταστάσεις (*situational methods*), βασίζονται στην προφορική προσέγγιση (*oral approach*), στη δομική (*structural approach*) ή στην επικοινωνιακή προσέγγιση (*communicative approach*) (Αντωνοπούλου – Μανάβη, 2001).

B. Οι βαθμοί ενσωμάτωσης του πολιτισμικού στοιχείου στα μαθήματα των νέων ελληνικών, που εκ πρώτης όψεως εμφανίζονται ισχυροί στο συγκεκριμένο πεδίο, εκκρεμεί όμως μία βαθύτερη και εμπεριστατωμένη έρευνα που θα λαμβάνει υπόψη της επίκαιρα δεδομένα και στοιχεία. Εάν μάλιστα λάβουμε υπόψη μας ότι το μάθημα μίας ξένης γλώσσας δεν μπορεί να είναι πολιτικά ή και πολιτισμικά ουδέτερο, παρουσιάζει ενδιαφέρον η διερεύνηση της διαμεσολάβησης μιας διαπολιτισμικής διδακτικής και αγωγής, αλλά και η αναζήτηση των κριτηρίων της *αντιστρεψιμότητας* και της *αλληλεπίδρασης* (Σαπυρίδου, 2001).

Ειδικά σε ό,τι αφορά την επικοινωνιακή προσέγγιση και την αξιοποίηση των σύγχρονων πορισμάτων της εφαρμοσμένης γλωσσολογίας, αξίζει να αναδειχθεί ο βαθμός της συμπερίληψης της οργανικής σύνδεσης της έννοιας του περιβάλλοντος με

24 Ειδικότερα, αξιοποιώντας τα αποτελέσματα της έρευνας των υπαρχόντων προγραμμάτων, θα επιχειρηθεί η καταγραφή των στοιχείων που οδηγούν στη δημιουργία και διατήρηση ενός ελκυστικού και αποδοτικού προγράμματος διδασκαλίας και διάδοσης της ελληνικής γλώσσας για προπτυχιακούς φοιτητές, το οποίο θα μπορεί να λειτουργήσει ως κατευθυντήρια δομή για την ανάπτυξη νέων προγραμμάτων.

τη γλωσσική παραγωγή και την ερμηνεία των μηνυμάτων. Με άλλα λόγια, είναι ωφέλιμη η αποκάλυψη της σχέσης της αυθεντικής επικοινωνίας με τη γραμματική και το περιβάλλον, η οποία δεν μπορεί παρά να επηρεάζεται από το γλωσσικό και εξωγλωσσικό περιβάλλον που διαμορφώνεται κατά τη διδασκαλία της νέας ελληνικής στις Η.Π.Α.

Επιπλέον, από γλωσσολογικής πλευράς, κρίνεται επιβεβλημένη η εστίαση σε ζητήματα που αφορούν στη γλωσσική θεωρία και τη γραμματική (λ.χ. αντιμετώπιση του γραμματικού υλικού και νέοι προσανατολισμοί), η ειδικότερη σύνδεση της γραμματικής με τις νέες τεχνολογίες (Μήτσης, ό.π.: 443) και ευρύτερα η αξιοποίηση των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας στη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων (Κουτσογιάννης, 2007). Τέλος, σημαντική θεωρείται και η εξέταση των βαθμών παρακολούθησης και αποτύπωσης των αλλαγών της νέας ελληνικής γλώσσας στα προγράμματα αυτά.

6. Συζήτηση – Ορισμένα συμπεράσματα

Η παρούσα εργασία επιχείρησε μία συγχρονική αποτύπωση της θέσης των προγραμμάτων των νέων ελληνικών στα αμερικανικά πανεπιστήμια, αναγνωρίζοντας ότι από τις συνθήκες ένταξης και ενσωμάτωσής τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση των Η.Π.Α. εξαρτώνται μία σειρά παράγοντες που σχετίζονται με τις επιδράσεις στη διδασκαλία της γλώσσας, τη διάρκεια και την ποιότητα των αναπτυσσόμενων προγραμμάτων, τη σύνθεση και τον αριθμό των συμμετεχόντων και συνολικά τις προοπτικές της διάδοσης της ελληνικής γλώσσας στο εξωτερικό.

Ένα πρώτο συμπέρασμα είναι ότι η διδασκαλία και η διάδοση της ελληνικής γλώσσας έχει διευκολυνθεί τα τελευταία χρόνια. Ωστόσο, επηρεάζεται από οικονομικά χαρακτηριστικά και συγκυρίες και ως εκ τούτου, απαιτείται συστηματική παρακολούθηση των εξελίξεων στο επίπεδο αυτό. Και αυτό γιατί, η διερεύνηση του πεδίου της διδασκαλίας της νέας ελληνικής γλώσσας στις Η.Π.Α. θεωρείται σημαντική, στον βαθμό που αφορά τόσο την προσέλκυση ξένων φοιτητών σε προγράμματα διδασκαλίας της γλώσσας, όσο και αυτό καθαυτό το περιεχόμενο των προσφερόμενων μαθημάτων και δράσεων. Οι πηγές χρηματοδότησης των προγραμμάτων νέων ελληνικών, όπως φάνηκε και από τα παραδείγματα που αναφέρθηκαν, επηρεάζουν τη δομή και τη διοικητική διάρθρωση των προγραμμάτων. Τα μεγέθη της χρηματοδότησης επηρεάζουν στον βαθμό της ανεξαρτησίας και της αυτονομίας ως προς την ανάπτυξη των προγραμμάτων. Μεταξύ άλλων, από τη χρηματοδότηση εξαρτώνται και ο αριθμός των θέσεων διδακτικού προσωπικού, όπως και οι έξω - ταξικές δράσεις που μπορούν να οργανώνονται για τους φοιτητές (πρόσκληση ομιλητών για διαλέξεις, επισκέψεις σε φορείς για πρακτική εξάσκηση της γλώσσας, εκπαιδευτικά ταξίδια στην Ελλάδα).

Ένας άλλος ιδιαίτερα σημαντικός παράγοντας, είναι η σύνθεση των ακροατηρίων των φοιτητών. Οι καταβολές, οι αφετηρίες και τα κίνητρα των φοιτητών που επιλέγουν να παρακολουθήσουν μαθήματα νέων ελληνικών ποικίλουν και εξαρτώνται συχνά από το υπόβαθρό τους, οικογενειακό και ακαδημαϊκό. Κατά κανόνα, ο λόγος και το πρώτο κίνητρο για παρακολούθηση των νέων ελληνικών είναι μια πρότερη επαφή του φοιτητή με τη νεοελληνική λογοτεχνία του Καζαντζάκη και των συγχρόνων του, λόγος που εξ αρχής είχε δημιουργήσει την ανάγκη για την ανάπτυξη τέτοιων προγραμμάτων (Keeley,

1968: 3). Ωστόσο, πολλοί φοιτητές αυτών των προγραμμάτων είναι *heritage students*, δηλαδή φοιτητές που έχουν καταγωγή από την Ελλάδα και είναι ομογενείς δεύτερης, τρίτης γενιάς.

Επιπλέον, η εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας από Αμερικανούς φοιτητές στο πλαίσιο των σπουδών τους είναι ένα εντυπωσιακό φαινόμενο, αν αναλογιστούμε πώς η ελληνική είναι μητρική γλώσσα μόλις σε μερικά εκατομμύρια κόσμου -συγκριτικά με τον συνολικό πληθυσμό που μετρά μερικά περισσότερα από 7,4 δισεκατομμύρια. Κατά συνέπεια, αξίζει να ερευνηθούν και να αναζητηθούν οι τρόποι και οι στρατηγικές με τις οποίες τα ακαδημαϊκά προγράμματα διδασκαλίας και διάδοσης της ελληνικής μπορούν να βελτιωθούν, προκειμένου να προσελκύσουν ακόμα μεγαλύτερο αριθμό φοιτητών και να συνδέσουν αυτές τις κοινότητες με τα τεκταινόμενα στα ελληνικά Α.Ε.Ι. που ασχολούνται με *ad hoc* ή συναφή γνωστικά αντικείμενα. Εξάλλου, δεν θα πρέπει να αγνοείται το γεγονός ότι η εκμάθηση της γλώσσας, όχι μόνον σε επίπεδο κανόνων γραμματικής και συντακτικού, αλλά κυρίως στο πλαίσιο μιας επικοινωνιακής προσέγγισης, συμπληρώνεται και συνδέεται/εμπλουτίζεται με την επαφή και εξοικείωση με τον ελληνικό πολιτισμό, αυξάνοντας το πεδίο δράσης για τους διδάσκοντες αλλά και τις ευκαιρίες αλληλεπίδρασης με τους διδασκόμενους.

Επιπρόσθετα, οι κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές εξελίξεις των τελευταίων ετών φαίνεται πως προσελκύουν φοιτητές στη μελέτη της γλώσσας, με απώτερο σκοπό την καλύτερη έρευνα του τοπίου της σύγχρονης Ελλάδας. Η οικονομική κρίση, οι προσφυγικές ροές, οι προσπάθειες ανάκαμψης της χώρας απασχολούν την επικαιρότητα και έτσι οι φοιτητές που ενημερώνονται, επιθυμούν να ερευνήσουν περαιτέρω αυτά τα πεδία. Το εργαλείο της γλώσσας είναι απαραίτητο για την καλύτερη κατανόηση των συνθηκών και με ένα τέτοιο σκεπτικό πολλοί φαίνεται πως αποφασίζουν να παρακολουθήσουν μαθήματα νέων ελληνικών.

Τέλος, εάν λάβουμε υπόψη ότι η ελληνική γλώσσα διδάσκεται σε ακαδημαϊκά προγράμματα στις Η.Π.Α. και ότι τα εγχώρια ακαδημαϊκά ιδρύματα ενδιαφέρονται να ενισχύσουν τη διδασκαλία και τη διάδοση της ελληνικής γλώσσας στο εξωτερικό, τότε επιβάλλεται η εντατικοποίηση της μελέτης και της ανάληψης πρωτοβουλιών στην κατεύθυνση της ενίσχυσης των συνεργασιών και συνεργειών, με στόχο τον εμπλουτισμό του περιεχομένου και της ποιότητας αυτών των προγραμμάτων, που αποτελούν μία εξαιρετική πύλη όχι μόνον για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας αλλά και για την ευρύτερη διάδοση του ελληνικού πολιτισμού.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

- Αντωνοπούλου, Ν. και Μανάβη, Δ., 2001. «Η διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης/δεύτερης γλώσσας». Στο Α.Φ. Χριστίδης (επιμ.) *Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός για τη γλώσσα*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 253-257.
- Κουτσογιάννης, Δ., 2007. *Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων και κυρίως στη διδασκαλία της Ελληνικής*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Μήτσης Ν., 2004. *Διδακτική του γλωσσικού μαθήματος*. Αθήνα: Gutenberg.

- Μήτσης, Ν., 2015. *Γραμματική και Επικοινωνία. Η γραμματική ως θεωρία και πρακτική στο πλαίσιο της επικοινωνιακής προσέγγισης*. Αθήνα: Gutenberg.
- Σαπρίδου, Α., 2001. «Το πολιτισμικό στοιχείο στο μάθημα της ξένης γλώσσας». Στο Α.Φ. Χριστίδης (επιμ.) *Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός για τη γλώσσα*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 258-263.
- Τσιτσανούδη – Μαλλίδη, Ν., 2018. «Ανιχνεύοντας την έννοια και τη δυναμική του λάθους». Στο Ν. Τσιτσανούδη – Μαλλίδη (επιμ.) *Ελληνική Γλώσσα, Πολιτισμός και ΜΜΕ. Το λάθος στη γλώσσα και στην επικοινωνία*. Ιωάννινα, 23-31.
- Ξενόγλωσση
- Adler-Kassner, L., 2014. “Liberal Learning, Professional Training, and Disciplinarity in the Age of Educational ‘Reform’: Remodeling General Education”. *College English*, 76(5), 436-457.
- Anagnostou, Y., 2015. “Introduction Modern Greek Studies and Public Scholarship: Intersections and Prospects”. *Journal of Modern Greek Studies*, 33(1), 1-13.
- Emmerich, K., 2015. “The Academy in Crisis and Scholarship in the Public Sphere”. *Journal of Modern Greek Studies*, 33(1), 25-35.
- Hodara, M., et al, 2017. “Exploring Credit Mobility and Major-Specific Pathways: A Policy Analysis and Student Perspective on Community College to University Transfer”. *Community College Review*, 45(4), 331-349.
- Jusdanis, G., 1997. “Introduction: Modern Greek! Why?”. *Journal of Modern Greek Studies*, 15(2), 167-173.
- Keeley, Ed., 1968. *Modern Greek Writers*. Princeton University Press.
- Klironomos, M., 2006. “The Status of Modern Greek Studies in Higher Education: A Case Study on the West Coast of the United States”. *Journal of Modern Greek Studies*, 24(1), 153-169.
- Leontis, A., 2011. “Modern Greek: A Small, Agile Team Player?”. *Journal of Modern Greek Studies*, 29(1), 127-131.
- Paganelis, G., 2008. “Creating an Index to Modern Greek Studies”. *Journal of Modern Greek Studies*, 26 (1), 79-89.
- Stevens, M. and Kirst, M. W., 2015. *Remaking College: The Changing Ecology of Higher Education*. Stanford University Press.
- The American Council on the Teaching of Foreign Languages, 2015. *Performance Descriptors for Language Learners*. Alexandria, VA: The American Council on the Teaching of Foreign Languages.
- Thompson, C. et al, 2015. “Student Perceptions of General Education Requirements at a Large Public University: No Surprises?” *The Journal of General Education*, 64 (4), 278-293.
- Trifonas, P. and Aravossitas, T. (eds), 2014. *Rethinking Heritage Language Education*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tziovas, D., 2006. “The Future of Modern Greek Studies in Higher Education in the United Kingdom: Lost in Academia?”. *Journal of Modern Greek Studies*, 24 (1), 201-208.
- Ηλεκτρονικές πηγές
- Boston University, 2018. *BU Classical Studies*. [online] Available at: <https://www.bu.edu/classics/get-involved/buph/> [Accessed 19 July 2018].
- Brown University, 2018. *Modern Greek Studies*. [online] Available at: <https://www.brown.edu/academics/modern-greek/> [Accessed 19 July 2018].
- Indiana University of Bloomington, 2018. *Institute for European Studies*. [online] Available at: <https://euro.indiana.edu/index.html> [Accessed 19 July 2018].

- Indiana University of Bloomington, 2018. *Why study Modern Greek language and culture? This is why.* [online] Available at: <https://euro.indiana.edu/academics/modern-greek/why-study-greek.html> [Accessed 19 July 2018].
- Modern Greek Studies Association, 2018. *Modern Greek Studies Association.* [online] Available at: <http://www.mgsa.org> [Accessed 19 July 2018].
- Sacramento State, 2018. *Minor in Hellenic Studies.* [online] Available at: <http://catalog.csus.edu/colleges/arts-letters/hellenic-studies/minor-in-hellenic-studies/> [Accessed 19 Jul. 2018].
- University of Arkansas, 2018. *Programs: Brochure.* [online] Available at: https://hogsabroad.uark.edu/index.cfm?FuseAction=programs.ViewProgram&Program_ID=10029 [Accessed 19 July 2018].
- University of South Florida, 2018. *Language Courses.* [online] Available at: <http://languages.usf.edu/lc/> [Accessed 19 July 2018].
- Λέξεις – Κλειδιά
Διδασκαλία νέας ελληνικής ως ξένης, προγράμματα νέων ελληνικών, αμερικανικά πανεπιστήμια